

Мельник П.М., Швець Ю.М, студентки,
Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного Авіаційного університету
Науковий керівник: Рощина І.О., к.ю.н., доцент.

Множинність злочинів: повторність, сукупність та рецидив злочину

Для оптимізації викладення та вивчення даної теми, слід використати Кримінальний кодекс України, відповідну юридичну літературу. Саме ці джерела кримінального права допоможуть краще засвоїти викладений матеріал студентам та полегшать методику викладання викладачам.

У загальній формі множинність злочинів можна визначити як вчинення особою двох і більше злочинів, кожний з яких певною мірою впливає на "сукупну" кримінальну відповідальність цієї особи. Саме поняття "множинність злочинів" у Кримінальному кодексі відсутнє, але є інформація про її різновиди: повторність, сукупність та рецидив злочинів. Про них йдеться у статтях 32 – 34 Кримінального кодексу України [1]. Тобто на його підставі можна виділити такі види множинності: повторність, сукупність, рецидив злочинів. Для розуміння "множинності злочинів" та кращого усвідомлення того, що мається на увазі, слід звернутися до юридичної характеристики цього поняття.

По-перше, поняття множинності злочинів охоплює суспільно небезпечну поведінку однієї і тієї самої особи. Це може бути одне діяння, ряд послідовних і взаємопов'язаних діянь чи кілька окремих діянь, що вчиняються в різний час і нічим, крім суб'єкта, не пов'язані між собою.

По-друге, слід запам'ятати, що в цьому випадку суспільно небезпечна поведінка особи у поєднанні з іншими фактичними обставинами має відповідати юридичним складам принаймні двох окремих. Це можуть бути склади різнорідних, однорідних чи тотожних злочинів, але саме злочинів, а не інших правопорушень.

По-третє, з кримінально-правової точки зору вже не може розглядатись як одиничний або єдиний злочин. Коли виникає необхідність відмежування

множинності злочинів від одиничного злочину? Як правило, про неї йдеться тоді, коли вчинено складний злочин (розбій), або складений злочин (бандитизм), злочин з кількома альтернативними діяннями у своєму складі (носіння, виготовлення або збут холодної зброї без дозволу), злочин, в складі якого є основні і похідні наслідки (тілесне ушкодження, що потягло смерть), продовжуваний злочин (частинами протягом кількох днів), триваючий злочин (незаконне зберігання).

По-четверте, фактичний склад кожного злочину, що вчинила особа, відіграє (чи відіграв - при рецидиві злочинів) роль самостійної основної фактичної підстави кримінальної відповідальності.

По-п'яте, щодо кожного з вчинених особою злочинів зберігаються певні кримінально-правові наслідки, які певною мірою впливають на зміст або обсяг "сукупної" кримінальної відповідальності.

Отже, можемо підсумувати, що множинність злочинів являє собою різновид суспільно небезпечної поведінки однієї і тієї самої особи, що у поєднанні з іншими фактичними обставинами утворює два або більше окремих фактичних складів злочинів, кожний із яких, відіграючи роль самостійної фактичної підстави кримінальної відповідальності, тією чи іншою мірою впливає на її обсяг чи зміст.

З огляду на високий ступінь суспільної небезпечності множинності злочинів законодавець не тільки дає їм визначення, а й вказує на їх правові наслідки (ст. 35 КК) [1]. Крім того, у багатьох статтях Особливої частини КК повторність і рецидив злочинів визначаються як кваліфікуючі ознаки окремих складів. У зв'язку з цим можна наголосити на тих загальних властивостях множинності, що визначають її соціальну характеристику:

1. Якщо вчиняються два або більше злочинів, це значить, що заподіюється велика шкода об'єктам посягання, ставиться під загрозу заподіяння шкоди більш широкому колу суспільних відносин, соціальних цінностей. Так, наприклад, якщо особа або група осіб вчинили крадіжку і вбивство, то шкода заподіюється не лише відносинам власності, а й такій найбільш охоронюваній соціальній цінності, як життя потерпілого.

2. Вчинення однією особою або співучасниками двох чи більше злочинів свідчить про стійку антисоціальну спрямованість злочинних діянь, є показником більшої схильності винних до вчинення злочинів, а часто і до зайняття злочинною діяльністю професійно. Все це визначає і підвищену небезпечність особи таких злочинців.

3. Вчинення двох, а часто і більшого числа злочинів негативно впливає й на інших нестійких членів суспільства, породжуючи в них ілюзію безкарності, особливо в уявленні неповнолітніх правопорушників.

4. На жаль, множинність являє собою досить поширене явище в структурі й динаміці злочинності.

Майже кожен другий засуджений вчинив не один, а два і більше злочинів або раніше засуджувався за вчинення злочину. В середньому кожний третій злочин вчиняються рецидивістом. Причому рецидивісти вчиняють переважно тяжкі злочини — вимагання, розбої, тяжкі посягання проти особи, тяжкі види хуліганства.

Тобто, слід зазначити, що всі злочини, що входять до сукупності, підлягають самостійній кваліфікації; наявність повторності і рецидиву тягне за собою більш сувору кваліфікацію вчиненого; повторність і рецидив визначаються як обставини, які обтяжують покарання при його призначенні; встановлені спеціальні правила призначення покарання при сукупності злочинів і при рецидиві.

Отже, для оптимізації викладання та вивчення множинності злочинів, стає необхідним використання Кримінального кодексу України, інших нормативно – правових актів та юридичної літератури.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001№ 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 2526, ст.131.